

Ragazze Quartet & Thomas Beijer

Kamermuziek van Prokofjev en Sjostakovitsj

Uitvoerenden

Thomas Beijer	piano
Ragazze Quartet:	
Rosa Arnold	viool
Jeanita Vriens-van Tongeren	viool
Annemijn Bergkotte	altviool
Nathalie Flintrop	cello

Programma

Sergej Prokofjev (1891-1956)
Strijkkwartet nr. 1 in b opus 50 (1931)
Allegro
Andante - Molto vivace
Andante

Dmitri Sjostakovitsj (1906-1975)
Pianokwintet in g opus 57 (1940)
Prelude: Lento
Fuga: Adagio
Scherzo: Allegretto
Intermezzo: Lento
Finale: Allegretto

Programmatoelichting

De trein rijdt door de vlakten. Prairies, maïsakkers, een enkele hoeve. Aan het coupéraam zit een man. Hij is achterin de dertig, kalend, hij zit voorovergebogen. Ziet hij iets van het uitgestrekte Amerikaanse landschap? Waarschijnlijk niet. Hij heeft een stapel papieren en boeken bij zich en krabbelt zo nu en dan wat met een potloodje. Hij is aan het werk. Vergaderstukken? Tijdschriftkopij? Proefwerken? Nee – hij componeert. Maakt aantekeningen voor een strijkkwartet. En hij leest. Partituren. Met een blik, messcherp van intelligentie, leest hij de 17 strijkkwartetten van Beethoven. Laat zich verrassen en leert. Zijn naam is **Sergej Prokofjev**. Het is zomer 1930 en hij heeft de Library of Congress in Washington een kwartet beloofd.

Met concentreren heeft hij geen problemen. Hij kan overal werken en dat moet ook wel sinds hij dan hier en dan daar verblijft. Maar zó sterk is zijn concentratie niet, of op een bepaald punt legt die het toch af tegen de herrie van zo'n rammelende trein. Het uitwerken van de schetsen bewaart hij voor thuis. Nu ja, thuis – in zijn tijdelijke woonplaats La Naze, even buiten Parijs. Daar voltooit Prokofjev begin 1931 zijn *Eerste strijkkwartet*.

Het stuk is een experiment. Twee van de drie delen zijn langzaam en dat is zeker voor de doorgaans rappe Prokofjev ongewoon. Ongebruikelijk is het ook om langzaam te eindigen: 'Ik eindigde met een langzaam deel omdat dit materiaal het meest opmerkelijke van het hele kwartet bleek te zijn.' En dan de toonsoort: b-klein. De laagste snaar van cello én altviool is de c-snaar. Wil je dus de grondtoon van de hoofdtoonsoort componeren – en die behoefte is groot – dan mis je onderin bijna een heel octaaf, en dus een diepte-dimensie. Lastig, maar Prokofjev wilde het per se proberen en met zijn schakersvernuft loste hij het wel op. Dit is een van de heel weinige strijkkwartetten in b. Maar wat aan het stuk vooral opvalt, is de donkere stemming. Geen mens die dat van Prokofjev verwachtte; hij was toch dat eeuwig brutale *enfant terrible* dat sinds zijn oorverdovende *Skytische suite* choqueeerde, rebelleerde en amuseerde? Maar dit kan ik ook, liet Prokofjev nu middels zijn nieuwe kwartet weten.

'Ik zal zeker een kwintet schrijven en het natuurlijk met jullie spelen...' Toen de primarius van het Beethoven Kwartet dat antwoord van **Sjostakovitsj** kreeg, was hij blij.

Maar nog verheugder was hij toen bij de première op 23 november 1940, in de kleine zaal van het Moskou's conservatorium, bleek dat het zo'n grandioos stuk was geworden. Die première was een van de grootste triomfen die Sjostakovitsj ooit mocht beleven. De ovaties na het slot hielden niet op, talloze keren werden hij en de kwartetleden op het podium teruggeroepen. Zo opgewonden was de componist van het succes, dat hij na afloop niet dadelijk naar huis terugkeerde maar nog tot na zonsopkomst door de straten van Moskou dwaalde om tot rust te komen.

Publiek, critici en zoals zou blijken zelfs politici – een niet onbelangrijke factor in die tijden van Stalins terreur en harde cultuurpolitiek – waren dus enthousiast. Sjostakovitsj zou de Stalinprijs voor het stuk krijgen, 100.000 roebel... Er klonk indertijd slechts één kritisch geluid, namelijk van zijn collega, ene Prokofjev. De twee waren soms kinderlijk jaloers op elkaar. Prokofjev meende: 'Als Sjostakovitsj 60 jaar oud zou zijn, zou hij zo'n wijs en ervaren man de neiging om elke noot af te wegen waarschijnlijk een fantastische eigenschap zijn. Nu is het echter een ernstige tekortkoming. Ik betreur het dat er in het kwintet geen hoge vlucht wordt genomen, hoewel ik moet toegeven dat ik het werk als geheel voortreffelijk vind.' En ook met het tweede deel, een fuga, was hij ingenomen: 'Dit is het interessantste deel. Het leek de laatste jaren bijna onmogelijk geworden een fuga te maken die nieuw en interessant is. Ik zag [...] mensen de meest hopeloze pogingen ondernemen die min of meer origineel moesten klinken.' (*Stephen Westra*)

'Wij zijn Ragazze. Wij spelen klassieke en moderne strijkkwartetten: bevlogen en op het hoogste niveau.' Met spraakmakende programma's heeft het Nederlandse **Ragazze Quartet** zich ontwikkeld tot een van de meest frisse en toonaangevende stemmen in de klassieke muziek. In innovatieve programma's gaat het de samenwerking aan met de meest oorspronkelijke stemmen in theater, dans en literatuur. Met optredens die appelleren aan alle zintuigen, slagen ze erin een publiek te winnen voor de rijke klassieke muziektraditie. Ragazze werkt graag samen met jonge musici en theatermakers, evenals met het Nederlands Dans Theater, het Kronos Quartet, Orkater en het Holland Festival. Sinds 2017 is het artistiek leider van festival September Me in Amersfoort.

Een dubbel-, nee driedubbel talent, de Nederlander **Thomas Beijer**. Als pianist behaalde hij de eerste- en de publieksprijs van de Young Pianist Foundation in 2007 en was hij laureaat van het concours Dutch Classical Talent. Al in 2008 debuteerde hij met het Residentieorkest. Hij is pianist van de Amsterdam Chamber Soloists. In 2022 werd hem de Nederlandse Muziekprijs uitgereikt. Als componist schreef Thomas o.a.: vier liederen op tekst van Jan Wolkers, het pianokwartet Stardust, de Ballade voor 2 piano's en Petenera's Night Music, het verplichte werk voor deelnemers aan het concours van de YPF. Sinds 2019 is Thomas Beijer artistiek directeur van de Young Pianist Foundation. In 2022 ontving Thomas de Nederlandse Muziekprijs, de hoogste onderscheiding die door het ministerie van OCW aan een musicus, werkzaam in de klassieke muziek, wordt uitgereikt. Hij liet zich niet alleen muzikaal maar ook literair gelden: in 2017 verscheen zijn roman *Geen Jalapeños*.

Binnenkort in Muziekgebouw Eindhoven

Wo 7 mei Damiaan Denys & Camerata RCO

Do 22 mei Liza Ferschtman, Ivan Karizna & Storioni Trio

Zo 25 mei Storioni op Zondag

Mahler en Freud

Vurige liefde

Storioni Trio & festivalgasten spelen de mooiste kamermuziek

Zullen we Vrienden worden?

M-Friends draagt bij aan het voortbestaan van onze mooie concertzaal en ondersteunt de realisatie van bijzondere projecten. Voor een paar tientjes per jaar ben je al Vriend en natuurlijk krijg je daar ook iets voor terug! Scan de QR-code, lees meer over de voordelen en meld je aan.

Onze concerten worden mede mogelijk gemaakt door:

ASML

EINDHOVEN